

LIEVEN AMEEL JA KAROLIINA LUMMAA

Petrokulttuuria purkamassa

– Imre Szemanin haastattelu

”Humanistinen energiatutkimus vaatii huomion kiinnittämistä sosiaaliin, poliittisiin ja kulttuurisiin siirtymiin, jotka väistämättä liittyvät energiamurrokseen. Nämä siirtymät ovat yhtä erilaisia kuin kulttuurit, yhteiskunnat ja poliittiset olosuhteet eri puolilla maapalloa.”

Imre Szeman on kanadalainen tutkija ja humanistisen energiatutkimuksen edelläkävijä. Hän on yksi Kanadan Albertan yliopiston *Petrocultures*-tutkimusryhmän perustajista. Petrokulttuuri tarkoittaa erillistä, kehitteillä olevaa tieteenalaa, mutta se viittaa myös aikamme ratkaiseviin yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin ilmiöihin, *petrokulttuureihin*. Petrokulttuurin käsitteen taustalla on ajatus siitä, että öljy ja muut fossiiliset polttoaineet ovat osallistuneet perustavalla tavalla yhteiskuntamme ja kulttuurimme kehitykseen. Öljyn vaikutukset läpäisevät paitsi materiaalsen todellisuutemme myös jokapäiväiset käytäntömme ja odotuksemme: kaupunkiemme asuntotuotannon, liikeneratkaisut ja suunnittelun, yliopistomme rakenteet ja valtioiden kansainväliset voimasuhteet, jopa kulttuuriset kehyksemme ja tapamme hahmottaa polkuja kohti toisenlaista maailmaa.

Tulevassa murroksessa kohti kestävämpiä energiaratkaisuja ei siten voi olla kyse ainoastaan mekaanisesta siirtymisestä raaka-aineesta tai tuotantomenetelmästä toiseen, vaan meidän on luotava uudenlaisia sosiaalisia ja yhteiskunnallisia puitteita sekä uudenlaista kulttuuria. Humanistiset tieteet – kulttuurintutkimus, filosofia ja kirjallisuudentutkimus mukaan lukien – nousevat tässä paradigmassa erityisen tärkeään asemaan, sillä energiamurroksen toteuttaminen edellyttää teknologisten innovaatioiden lisäksi laajaa ymmärrystä energian tuotannon ja kulutuksen yhteiskunnallisista ja kulttuurisista ulottuvuuksista.

Imre Szemanin keskeisiin viimeaikaisiin julkaisuihin kuuluvat *After Oil* (2016; yhtenä kirjoittajana), *Petrocultures: Oil, Politics, and Culture* (2017; yhtenä toimittajana), *Energy Humanities: An Anthology* (2017; yhtenä toimittajana) ja *On Petrocultures: Globalization, Culture, and Energy* (2019). Szeman vieraili loka-marraskuussa 2019 Turun yliopiston Ihmistieteiden kollegiumissa (TIAS, Turku Institute for Advanced Studies). Haastattelu tehtiin Turussa marraskuun neljäntenä päivänä.

Olet pitkään tutkinut energian, erityisesti öljyn, kulttuurisia ulottuvuuksia ja seurannut myös yhteiskunnallista keskustelua ja liikehdintää ympäristö- ja

energiakysymysten ympärillä. Miten luonnehtisit tilannetta, jossa parhaillaan olemme? Millaisia merkkejä kulttuurisesta muutoksesta on mielestäsi löydettävissä?

Muutoksen merkkejä on selvästi olemassa. Fossiilisten polttoaineiden käyttö arveluttaa ihmisiä. Olemme tilanteessa, jossa vielä äskettäin kukaan ei kiinnittänyt erityistä huomiota fossiilisiin polttoaineisiin – ne olivat modernin ajan mukavuutta, joka lisäsi elämään kaikenlaisia mahdollisuuksia, ja siinä kaikki. Kukaan ei auton tankkia täyttäessään miettinyt, mistä tuo aine on peräisin. Öljyn käyttäminen oli selviö. Nyt ihmisten enemmistö ymmärtää jo öljyn käytön ongelmat, jopa ne ihmiset, jotka pelkäävät edessä olevia muutoksia. Kaikki ymmärtävät, että tulevaisuudessa asiat on tehtävä toisin. Ilmeisiä kulttuurisia merkkejä tästä ovat erilaiset mielenilmaukset ja kansanliikkeet. Yhdysvalloissa aktivistit ovat tukkineet öljyputkia. Greta Thunbergin aloittamat koululakot ja vastapuolen aktiiviset reaktiot nuorten mielenilmaisuihin ovat ajankohtainen esimerkki. Myös Donald Trumpin hallituksen aktiivisuus hiiliteollisuuden puolustamisessa ilmentää, kuinka vaarantuneiksi nämä teollisuudenalat kokevat nyt asemansa. Elämme poliittisten kamppailujen aikaa suhteessa energiaan, jota käytämme. Tämä kamppailu todentuu joka puolella ympärillämme.

Millaisia keinoja humanististen alojen tutkijoilla on tämän kamppailun ja kulttuurisen muutoksen jäljittämiseksi ja tutkimiseksi?

Jos halutaan ajatella energiakysymysten näkymistä taiteessa, sanoisin että runous, spekulatiivinen fiktio ja dokumentt elokuvat ovat käsitelleet energian yhteiskunnallista merkitystä paremmin kuin realistinen fiktio. Romaani taiteen muotona on keskittynyt porvarillisen perheen dynamiikkaan, rakkaussuhteisiin ja yksilön kokemuksiin modernissa yhteiskunnassa. Kertomakirjallisuudessa ei ole liioin käsitelty ympäristökysymyksiä, eikä ainakaan energiaa. On katsottava toisaalle – kuvataiteet ottavat energian paremmin huomioon kuin fiktio. Eräs kanadalainen kollegani kysyi minulta, miksi maamme kaunokirjallisuudessa ei ole fiktiota öljyhiekasta. Ajattelen, että kanadalaista kulttuuria luonnehtii syvä ristiriita luontoys-

”Kaikki ympärillämme on kytköksissä fossiilisiin polttoaineisiin tavoilla, joita emme ymmärrä emmekä ole ajatelleet tarpeeksi.”

tävällisen kansallisidentiteetin ja likaisen energian välillä. Romaanitaide on jättänyt tämän ristiriidan käsittelemättä.

Kertoisitko lisää humanistisen ympäristötutkimuksen roolista sosiaalisessa ja kulttuurisessa muutoksessa kohti fossiilivapaata yhteiskuntaa?

Miellän humanistisen ympäristötutkimuksen laajasti ottaen tutkimukseksi, joka tarkastelee ympäristökysymyksiä hyödyntäen niitä kriittisiä näkökulmia, jotka ovat kaikelle humanistiselle tutkimukselle ominaisia. Nykyinen ympäristöä koskevien käsitystemme ja ymmärryksemme moninaisuus ei olisi mahdollista ilman tällaista kriittisyyttä. Länsimaille on tyypillistä luonnon ihannoiminen, ei kulttuurin ”toisena” vaan paikkana, jossa ihminen voi löytää aidon itsensä. Monissa maissa luonto on osa ihmisen kansallista identiteettiä. Näin on ainakin Kanadassa, jossa vuoret, virrat, metsät, hirvet ja majavat ovat hallitsevaa kulttuurista kuvastoa. Nämä käsitetään olemuksellisesti kanadalaisiksi asioiksi, joita yritykset hyödyntävät mainonnassa ja jotka valtionhallinto on omaksunut osaksi viestintäänsä. Tosiasiassa 85 % kanadalaisista asuu kaupungeissa ja maan talous perustuu luonnonvarojen ylenpalttiseen käyttöön. Kanadassa on paljon sellaista, millä ei ole mitään tekemistä luonnon

kanssa. Kokemukseni mukaan samanlaista kansallisidentiteettiä lujittavaa luontokuvastoa on myös Suomessa ja muissa pohjoiseurooppalaisissa maissa. Ero keskieuropalaisiin maihin on selvä. Suomalaisuuteen näytetään liitettävän erityisesti vesistöt: joet, järvet, meri, saaristo. Humanistinen ympäristötutkimus herättelee meitä huomaamaan ympäristöä koskevia kertomuksia ja ymmärtämään ideologisia mekanismeja niiden taustalla.

Humanistinen tutkimus tuottaa aina tällaisia kriittisiä näkökulmia, mutta humanistisella ympäristötutkimuksella on myös poliittinen ulottuvuus. Se nostaa esiin ja vahvistaa kulttuurista, poliittista, sosiaalista ja talouskysymyksiin tarttuvaa liikehdintää, joka toimii vastavoimana ja vaihtoehtona tämänhetkiselletodellisuudelle. Elämme historiallisesti ennennäkemättömässä tilanteessa, mutta tästä ei puhuta vielä kukaan tarpeeksi.

Erityisesti humanistisella energiatutkimuksella näyttää olevan aivan keskeinen rooli näissä keskusteluissa. Miten itse kiinnostuit energiakysymyksistä?

Minua alkoi kiinnostaa tapa, jolla ihmiset puhuvat energiasta ja siirtymisestä pahoista energialähteistä hyviin lähteisiin. Keskusteluissa ei nimittäin käsitellä niitä radikaaleja sosiaalisia muutoksia, joiden täytyisi tapahtua

energiamurroksen rinnalla. Energian suhteen vallitseva kertomus on se, että fossiiliset lähteet yksinkertaisesti korvataan aurinko- tai tuulienergialla, ja kaikki ongelmat ratkeavat näin. Ympäristöstä tai ilmastomuutoksesta ei tarvitse enää huolehtia. Tosiasiassa nyt lukkoon lyödyillä ratkaisuuilla on seurauksia, joiden kanssa on eletävä tuhansia vuosia. Halusin ymmärtää, miksi ajattelemme energian olevan pelkkää syötettä yhteiskuntaan ja miksi luulemme, ettei tämä syöte ole radikaalisti vaikuttanut yhteiskuntaamme ja tehnyt meistä sitä, mitä me olemme. Olen käyttänyt käsitettä 'petrosubjekti': olemme petrosubjekteja ja elämme petrokulttuurissa. Kaikki ympärillämme on kytköksissä fossiiliin polttoaineisiin tavoilla, joita emme ymmärrä emmekä ole ajatelleet tarpeeksi. Ja meidän on toden teolla ajateltava näitä kytköksiä, jos yritämme luoda min-käänlaista siirtymää fossiilittomiin yhteiskuntiin, koska siirtymä vaatii meitä muuttamaan käsityksiä itsestämme ja infrastruktuuristamme. On kyse paljon enemmänä kuin pelkistä aurinkokeräimistä.

Yhteiskuntien väliset erot lienevät merkityksellisiä energiamurroksen haasteiden ymmärtämisessä?

Ilman muuta. Eräs tärkeä ero koskee energiaa yhteiseltä yhteisenä ja toisaalta yksityisenä hyödykkeenä.

Yhdysvalloissa, Kanadassa, Isossa-Britanniassa, ehkä Venäjälläkin energia on yksityisomistuksessa, mistä seuraa, että vain tietynlaiset energiapäätökset ovat mahdollisia. Useimmissa muissa maissa energia on toiminnallisesti yhteinen hyödyke, mikä ohjaa päätöksentekoa toiseen suuntaan. Toisaalta voidaan miettiä myös eri yhteiskuntien kulttuurisia ja sosiaalisia erityispiirteitä ja sitä, miten ne vaikuttavat energiamurroksen toteuttamisen mahdollisuuksiin kyseisissä yhteiskunnissa. Yhteiskunnassa, jossa energia on yksityistetty hyödyke ja joka arvostaa yksityisiä yrityksiä, fossiilisista polttoaineista luopuminen on erittäin vaikeaa. Yhteiseen omistamiseen perustuvassa järjestelmässä tilanne voi mahdollisesti olla toisenlainen. Esimerkiksi Pohjoismaissa on kiinnostavia eroavaisuuksia. Suomi näyttää ratkaisseen energiaongelmansa ydinvoiman avulla, kun taas Norja hyödyntää öljyvarojaan yleisen hyödyn nimissä ja kamppailee samalla sen tosiasian kanssa, että fossiilienergian käyttö ei ole kestävä. Samanlainen riski on Kanadassa – uusi hallitus on jopa ehdottanut ratkaisuksi mahdollisuutta sijoittaa öljyhiekasta saatavat verotulot puhtaaseen energiaan, mikä on mielestäni erittäin outoa.

Kaiken kaikkiaan kysymys kulttuurisista eroista yhteiskuntien välillä koskee mielestäni kiinnostavimmillaan kulttuurisia ja poliittisia mekanismeja, joilla sosiaalinen muutos ja energiamurros olisi mahdollista saada toden teolla aikaiseksi. Kulttuurisista eroista nostaisin esimerkiksi Kiinan, jossa olen viettänyt melko paljon aikaa. China University of Petroleumin tutkijat pohtivat parhaillaan yliopistonsa tulevaisuutta ja sitä, millaisiin tehtäviin he alkavat kouluttaa ihmisiä. Öljyalan korkeakoulua ollaan siis muuttamassa energia-alan korkeakouluksi. Kontrastina voisi ajatella Yhdysvaltoja, jossa politiikka, energiateollisuus, yritysmaailma ja yksityisomistus ovat tiiviisti kietoutuneet toisiinsa. Kun Donald Trump alkoi koota hallintoaan, puolet ministereistä olivat jollain tavalla yhteyksissä öljyteollisuuteen. Kiinassa keskitetyllä hallinnolla on mahdollisuus tehdä laajamittaisia päätöksiä ja panna ne välittömästi täytäntöön tavalla, josta ympäristöväki tuntuu toisinaan haaveilevan, mutta jossa on myös monenlaisia vallankäytön ongelmia. Nämä valtiot ovat hyvin erilaisia, mutta molempien politiikassa kysymys väkivallasta on olennainen.

Olemme edellä keskustelleet humanistisesta tutkimuksesta. Millaisena näet taiteen merkityksen yhteiskunnallisessa muutoksessa kohti kestävämpää tulevaisuutta?

Taide keskeyttää normaalit käytännöt ja odotuksemme siitä, kuinka asioiden tulisi olla. Haluamme kohdata taideteoksia esimerkiksi julkisissa tiloissa, gallerioissa ja kirjallisuudessa, koska haluamme kuulla mielessämme toisenlaisia ääniä. Taide tarjoaa huolella punnittuja, käsitteellistettyjä näkökulmia johonkin ongelmaan tai ideaan. Taide siis toimii oikotienä kompleksiseen ajatteluun jostakin tietyistä aiheista tai kysymyksestä, ja me hyödyimme tällaisen ajattelun kohtaamisesta. Ilman taidetta meillä ei olisi kriittisiä ääniä ympäristön tilasta ja mahdollisista tulevaisuuksista. Nykypäivänä taiteella on valtava merkitys ympäristökysymysten käsitteilyssä, mutta nostaisin esimerkkinä esiin maataiteen 1960-luvulla sekä aiemminkin luontoon ja ympäristöön liittyvän taiteellisen työskentelyn. Minun on vaikea kuvitella kriittistä ajattelua ilman taidetta.

Suomessa on viime aikoina alettu jälleen keskustella taiteen yhteiskunnallisuudesta ja poliittisuudesta. Esimerkiksi runoilijat ovat suhtautuneet epäilevästi suoriin kannanottoihin ympäristön puolesta. Mitä sinä ajattelet näistä kysymyksistä?

Uskon, että taiteella on keinoja olla avoimesti poliittista ja samalla kiinnostavaa. Kuka esimerkiksi moittisi Bertolt Brechtin taidetta huonoksi siitä syystä, että se on kantaottavaa? Nykytodellisuutta voi käsitellä ja jäsentää vaikuttavalla kielellä ja muilla kirjallisilla ja taiteellisilla ilmaisukeinoilla. Kyse ei ole välttämättä politiikasta, joka asettuu vastustamaan jotakin. Runoilijoilla on kyky tavoittaa kokemuksen yksityiskohtia ja ilmentää ihmisenä olemista tässä ajassa. Tämä ulottuvuus on aina ollut runoudessa, ja toki sen rinnalla on ilmaistu tarvetta muutokseen ja otettu kantaa. Ymmärrän runoilijoiden kriittisyyden suorasukaisen poliittista runoutta, vaikkapa kan-

sallishymnejä, kohtaan. Tällaisella runoudella ei ehkä ole tietynlaista taiteellista arvoa, mutta tämä riippuu siitä, mitä pidetään mittapuuna kiinnostavalle runoudelle. Koska runoilijat kiinnittävät huomiota hetken kieleen, he ymmärtävät jotakin siitä, kuinka kuvaamme itseämme ja olosuhteitamme. He hahmottavat tapoja, joilla ajatlemme utooppisia mahdollisuuksia – ja nämä tavat ovat sidottuja kulloiseenkin tilanteeseen. Joten ihan sama mitä runoilijat itse sanovat, väittäisin että heidän työnsä on aina poliittista!

Mitä konkreettista tutkijat ja taiteilijat voisivat tehdä edistääkseen yhteiskunnallista ja kulttuurista muutosta?

Mieleeni tulee kaksi toiminnan muotoa. Ensimmäinen liittyy omaan kriittiseen työskentelyyn, joka on konkreettinen tapa toimia ja osallistua. Teollisuuden, yritysmaailman ja politiikan toimijat hyödyntävät tietynlaisia kertomuksia asioidensa ajamisessa, ja he väistämättä törmäävät siihen kriittiseen työhön, mitä yliopistoissa tehdään sekä niihin vastakertomuksiin, joita tutkimus ja taide luovat. Tämä ei välttämättä näy yksittäisten taiteilijoiden tai tutkijoiden työssä, mutta globaalilla tasolla taiteilijat ja tutkijat osallistuvat voimakkaasti keskusteluun omien tutkimuksellisten ja taiteellisten käytäntöjensä avulla. Nämä ideat ja erityisesti yliopistoissa tehty työ löytävät aina tiensä laajempaan tietoisuuteen. Juuri tästä syystä yliopistoista on tullut oikeistohallintojen maalitaulu: he eivät pidä siitä, mitä yliopistoissa tehdään ja miten siellä ajatellaan.

Toinen toimintatapa liittyy vastuuseen, joka lankeaa kriittisen ajattelun ja argumentoinnin hallitseville, asioiden laajempia yhteyksiä hahmottaville ihmisille. Heidän on osallistuttava yhteisöjensä elämään. Tämä on jotakin, mitä useimmat meistä (yliopistoissa työskentelevistä tai taiteilijoista) emme ole tehneet. Olemme hieman turhankin tyytyväisiä itseemme ja odotamme, että työstämämme ideat ja tutkimustuloksemme leviävät laajemmalle ilman aktiivista työtä asian eteen. Pitkän ajan kuluessa näin käykin. Meillä ei ole kuitenkaan paljon aikaa odottaa, että ideat leviäisivät – ympäristön tilan vuoksi. Nyt on aika osallistua aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun. Pelkään, että kun runoilijat kertovat haluttomuudestaan kirjoittaa poliittista runoutta, he itse asiassa sanovat, että haluavat olla vain runoilijoita. He eivät halua olla ihmisiä, jotka puhuvat yhteisöille ja päätöksentekijöille. Sanoisin tutkijoille ja taiteilijoille näin: jatka oman työsi tekemistä vähättelemättä sen arvoa, mutta ala miettiä tapoja olla aktiivinen laajemmissa yhteisöissä. Se voi olla haastavaa, koska verkostot ovat keskenään hyvin erilaisia eikä kaikkiin ehkä pääse mukaan. Yhteyksien ja yhteisöjen rakentamisessa menee aikansa, mutta uskon että se on mahdollista. On tärkeää keskustella myös oman verkoston ulkopuolella.

Siirrytään pian käsittelemään akateemista toimintaympäristöä ja keskustelukuluttuuria, mutta sitä ennen voisi nostaa vielä esille tieteellisen ja taiteellisen työskentelyn aineelliset ehdot. Lentäminen koetaan ongelmaksi, ja tutkijat ja taiteilijat ovat yhä tietoi-

sempia työnsä aineellisista ja ekologisista ulottuvuuksista. Kuinka paljon näitä kysymyksiä on mielestäsi ajateltava?

Eräs kanadalainen tuttavani kertoi taidenäyttelyiden rakentamisesta ja totesi, että näyttelyissä on aina myös yleisölle näkymätön puoli: rakennusjätteet. Suuri osa näyttelyrakenteista on tilapäisiä, eikä purettuja rakenteita voi kierrättää. En tiedä ovatko käytännöt muuttuneet paremmiksi, ehkä vähän. Näyttelytoiminta tuottaa joka tapauksessa aina jätettä, ja toki taiteelliset tuotannot voivat kuluttaa hyvinkin runsaasti energiaa. Taiteilijoiden ja tutkijoiden kokema ahdistus työnsä ympäristökuormasta on ymmärrettävää ja se voi olla aiheellistakin, mutta heidän täytyy myös käsittää, missä ongelmien todelliset syyt ovat. Sanotaan, että maailmassa on 100 yritystä, jotka tuottavat yhteensä noin 70 % kaikista hiilidioksidipäästöistä. Lisäksi esimerkiksi armeijat käyttävät valtavat määrät energiaa. Näiden tahojen kuormittavuuteen meidän tulisi oikeasti kiinnittää huomiomme. Yksilötasolla oman energiankäytön vähentäminen on suhteellisen tehotonta, jos ajatellaan vaikkapa kodin valaistusta ja muita sähkölaitteita. Ongelmana on olemassa oleva infrastruktuuri, jonka puitteissa muutoksia on todella hankala tehdä. Ei voi odottaa, että opiskelijat, tutkijat tai taiteilijat muuttavat kotinsa, liikkumistapansa ja kaiken elämisensä tyystin toisenlaiseksi. Rakenteet eivät anna periksi, eikä heillä ole sitä paitsi tarpeeksi rahaakaan tällaisiin muutoksiin. Meidän on ajateltava ja muutettava infrastruktuuria, teollisuutta ja muita suuren mittaluokan toimintoja ja käytäntöjä. Sanoisin siis, että jos lennät vähemmän, älä luule, että ongelmat ratkeavat sillä. Pidän teennäistä eettisyyttä ongelmallisena, jos se harhauttaa meidät unohtamaan asioiden mittasuhteet.

Miten yliopistojen ja akateemisen työn rakenteet vaikuttavat yksittäisten tutkijoiden ja tutkijaryhmien vaikutusmahdollisuuksiin?

Yliopisto luo työympäristönä paljon paineita. Useimmat kollegani kutsuvat tilannetta kestäättömäksi. Olen yllättyneyt, kuinka vähän kriittiseen ajateluun ja tutkimukseen kykenevät ihmiset kritisoivat omaa tilannettaan. Tyytymisemme nykyisiin olosuhteisiin huolestuttaa minua. Yliopistot kautta maailman on uusliberalisoitu eriasteisesti, ja tämä on tapahtunut aivan silmiemme edessä. Yliopistoilla ja professoreilla olisi kyllä keinoja haastaa tällainen kehitys. Jos emme kilpailisi toisiamme vastaan, meitä olisi vaikeampi arvottaa suhteessa toisiimme. Jos meidän ei tarvitsisi tuottaa niin paljon julkaisuja, lukisimme enemmän toistemme tutkimuksia. Professorit, joiden ei tarvitse enää huolehtia urakehityksestään, ovat mielestäni tärkeässä asemassa muutoksentehtäjinä. Eihän ole niin, että valtionhallinto pakottaisi meidät tuottamaan vaikka 10 tutkimusartikkelia vuodessa (yksityisyliopistot ovat toki asia erikseen). Ongelma on tavassa, jolla tutkijoita arvioidaan suhteessa kollegoihinsa. Sana ”kollega” viittaa henkilösuhteeseen, jota meillä ei välttämättä enää ole yliopistolla. Meistä on tullut yhä enemmän itsenäisiä, yrittäjän kaltaisia toimi-

joita. Olemme jo tällaisia subjekteja, vaikka toistuvasti kritisoimme siihen johtaneita rakenteita. On mahdollista vielä puuttua tähän kehitykseen esimerkiksi pohtimalla, miten opetamme opiskelijoita.

Meidän olisi arvioitava uudelleen myös tieteellisen tuotannon käytäntöjä. Jos ajatellaan klassisia humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden tutkielmia historian saatossa, huomataan, että Hannah Arendtin tai Sigmund Freudin tuotantoon vertautuvia laajoja korpuksia ei juurikaan tehdä nykypäivänä. Immanuel Kant ei olisi saanut *tenure track* -professuuria – hänhän kirjoitti tärkeimmät teokset myöhään elämässään. Kuitenkin juuri ikä toi kokemusta, jonka varaan hänen tuotantonsa rakentui. Uskon, että aktiivinen keskustelu näistä asioista voisi saada muutoksia aikaan. Mietin myös omaa rooliani tutkijana – olen urani keskikohdassa ja suuntaan vähitellen kohti urani loppupuolta, ja haluan tässä vaiheessa tehdä enemmän työtä näiden kysymysten parissa. Oma tutkimuksellinen panokseni on liittynyt energian nostamiseen tärkeäksi ja tutkimisen arvoiseksi aiheeksi. Olen kuitenkin aina halunnut myös kehittää yliopistoa sellaiseksi kuin sen kuvittelin, kun aloitin akateemisen urani. Sitä olisi esimerkiksi julkaisukäytäntöjen siirtäminen takaisin tutkijoiden haltuun.

Tieteellisestä keskustelusta voisikin lopuksi kysyä, onko olemassa riski, että nyky-yliopisto rakentuu kaikukammioista? Näetkö vaarana, että akateemiset ideat ja näkökulmat muuttuvat umpioituneiksi tai että ne radikalisoituvat tavalla, joka hankaloittaa keskustelua laajan yleisön kanssa? Tällainen kehitys kai murentaisi tutkimuksen vaikuttavuutta?

Tämä on todellakin ongelma ja se näyttäytyy erityisesti aloilla, joiden vaikutusvallasta ja merkityksestä tutkijat ovat erityisen huolissaan. Kun tieteenalat kääntyvät sisäänpäin ja alkavat keskustella lähinnä keskenään, eivät tutkijat välttämättä pääse vaikuttamaan niihin keskusteluihin, joita aiheesta käydään akatemian ulkopuolella. Haluan kuitenkin korostaa, että kaikukammioiden sisälläkin voi olla rikasta ajatuksen vaihtoa. En siis halua vähätellä yksittäisten tutkijoiden työtä. Kiinnostava esimerkki on tutkimuskeskustelu uusien käsitteiden ympärillä – vaikkapa väitellyt antroposeenin käsitteestä. Brittiläisbiologi Leslie Sklair on tutkinut antroposeenin mainintoja isoissa kanadalaisissa päivälehdissä kymmenen vuoden aikana ja havainnut, että käsitettä ei oikeastaan ole olemassa julkisessa keskustelussa. Sama pätee Yhdysvaltalaisiin päivälehtiin. Tutkijapiireissä antroposeenikritiikki kuitenkin kukoistaa. Kaikukammioissa käydään tärkeitä keskusteluja, mutta on myös tärkeää pohtia, mitä annettavaa tällaisilla ideoilla ja neuvotteluilla voisi olla laajemmin yhteiskunnassa. Vastaukseni siis olisi, että kaikukammiot huolettavat kyllä. Tutkijana on tärkeää luoda yhteyksiä niiden laajempien yhteisöjen kanssa, joita haluaa oppia ymmärtämään. Humanistisen energiatutkimuksen näkökulmasta on erityisen tärkeää pohtia, mitä asioita ympäristökeskustelussa nousee esille ja mitä niistä olisi syytä korostaa tai kyseenalaistaa.